

Oponentský posudek na doktorskou disertační práci

Ladislav Vít

Topophilia and Escapism: W.H. Auden's Interwar Poetics of Place (1927-1938)

Rozsáhlé dílo britského básníka W.H. Audena pokrývá půl století jeho výrazného a vlivného působení na literární scéně v období mimořádně turbulentním jak ve sféře umělecké tak politické. V bohatém existujícím literárněvědném bádání o Audenovi a jeho básnickém díle našel Mgr. Ladislav Vít oblast, na kterou nabízí nový a dosud opomíjený pohled. Se zaměřením na ranou Audenovu tvorbu z 20. a 30. let tak spojuje básníka předválečné éry s velmi aktuálním a velmi často debatovaným přístupem z perspektivy poetiky místa.

V zaměření na poetiku místa spočívá novum a hlavní přínos této disertace, neboť se jedná o oblast u Audena kritikou dosud převážně zanedbávanou. Uvedený detailní přehled zásadních kritických prací o Audenovi dokládá jejich zaměření na Audenův jazyk, styl, či jeho etické, psychologické a politické názory a myšlenky debatované také v jeho próze jako hledání léku na selhávání civilizace. Vít považuje studium poetiky místa u raného Audena za zvláště signifikantní, protože se utvářela v kontextu dynamického etického vývoje básníka a na pozadí společensky vypjaté a umělecky inovační doby. Na „místo“ nahlíží z hlediska básnickovy topofilické odezvy ve vztahu k osobním posvátným místům (Alston Moor) a pojetí ostrovních států (Anglie, Island) s jejich specifickým rázem jako součástí Audenovy mytické geografie. Přesvědčivě pak mapuje oblasti Audenovy literární topografie: jeho hlubokého zájmu a prožitku místa a krajiny, fyzického světa i jeho zobrazení v umění, ať už ve formě typů krajiny nebo určitých míst se zvláštním emocionálním či intelektuálním významem pro básníka samotného, ba přímo místa posvátná, a to přestože, nebo snad i právě proto, že byl Auden znám neustálým cestováním po světě.

Z teoreticko-metodologického hlediska čte Vít Audenovu poezii z dvacátých a třicátých let ve světle fenomenologie a humanistické geografie (podle Yi-Fu Tuana) zaměřené na studium lidského povědomí a zkušenosti místa/prostředí a jeho vepsání do různých uměleckých forem. Takovéto pojetí (literární) krajiny či (životního) prostředí v literatuře je dnes již považováno spíše za tradiční z pozice současné ekokritiky, která naopak zdůrazňuje zobrazování krajiny/místa/životního prostředí nezávisle na vnímání mysli. Krajinu nahlíží jako existující samostatně, nezávisle, nikoliv jako kulisu lidské mysli nebo aktivity. Tuto polohu Vít nezahrnuje ani nezmiňuje. Domnívám se, že zohlednění ekokritických, environmentálních teorií místa/prostředí s důrazem na krajinu by vzhledem k některým detailům tematického zaměření disertační práce mohlo být neméně přínosné než paralely hledané ve fenomenologii architektury. Ekokritický přístup se sice může zdát být v rozporu s Audenovým chápáním termínu topofilie a jeho osobní mytické geografie, ale už nikoliv při analýze jeho „scénické“ a „krajinné“ poezie. Konfrontace, anebo alespoň zmínění možnosti využití různých přístupů, by mohlo navíc pozitivně rezonovat s komplexní situací Audenova hledání osobitého stylu ve dvacátých a třicátých letech, kterou Vít v rámci svého topografického zaměření rovněž v analýze uplatňuje. Mimoto jiný, nejen prožitkový, psychologický zájem o vnější fyzický svět u Audena potvrzuje i jeho studium geologie s širším i velmi specifickým zájmem o krajinu, z kterýchžto biografických faktů Vít

směrem ke své zvolené tematice i vychází. Navíc Audenův kritický postoj k podle něj negativnímu vlivu funkcionalistické architektury a technického rozvoje na krajinu k uplatnění některých ekokritických konceptů přímo vyzývá.

Nicméně této disertační práci nelze upřít zcela konzistentní argumentaci v rámci zvoleného tématu a ideového i metodologického přístupu, hloubku i šíři probádané oblasti a pojednání tématu v přehledné struktuře práce. Je třeba ocenit i pozornost, kterou věnuje binárním tenzím mezi Audenovou poezií a prózou, mezi aspekty mytické geografie a profánního prostoru, mezi oslavným mýtem a útěkářstvím, mezi jedinečností místa a jeho obecnějším pojetím, mezi přírodou a polidštěnou krajinou apod. Po detailní analýze vybraných textů dochází Vít k možná i poněkud překvapivému závěru, že Auden ve své poezii nakonec potlačuje posvátno, idealizaci, subjektivní představy i místní specifičnost, tedy projevy topofilického sentimentu, a směřuje spíše k univerzálním a klasicistním estetickým ideálům.

Anglicky psaná doktorská disertační práce Mgr. Ladislava Víta vykazuje vysokou literárněvědnou úroveň a svým tematickým zaměřením znamená i nepochybný badatelský přínos. Tato disertační práce více než splňuje všechny kladené požadavky, a proto ji bez výhrad doporučuji k obhajobě a udělení titulu Ph.D.

V Brně dne 22. dubna 2013

Prof. Mgr. Milada Franková, CSc., M.A.